

MAKTABGACHA TA'LIM PEDAGOG XODIMLARINING MASHG'ULOTLARDA FAOLLIKLARI

Igamova Muhayyo Inom qizi

Sirdaryo viloyati Boyovut tumani

19-sonli maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisi

Annotatsiya : Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyachi xodimlarning bola faoliyatidagi rol va tarbiyachi mahorati.

Kalit so'zlar: Tarbiyachi, kompetentlik, kompetensiya, individ, ijtimoiy zamonaviy tarbiyachi.

Maktabgacha ta'lim bolaga ijtimoiy muhit tomonidan ta'sir ko'rsatadigan, malakali shaxslar tomonidan ta'lim-tarbiya faoliyatni samarali tashkil etadigan ilk bilim dargohi hisoblanadi. Har bir bola ruhiyati o'ziga xos bo'lgan murakkab konfiguratsiyaga ega, shu bilan unga ta'sir etuvchi omillar va ularning ta'siri ham juda xilma-xildir. Yoshlarning qalbi va ongida sog'lom hayot tarzi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat-ehtirom tuyg'usini shakllantirishda, har jihatdan barkamol etib tarbiyalashda buyuk mutafakkir ajdodlarimiz merosi katta ahamiyat kasb etadi.

Yosh avlodni shaxs sifatida shakllanishida oiladan tashqari, uzluksiz ta'limning ham o'z o'rnini hamda vazifalari bor. Tarbiyachi yosh avlodni halqimizning munosib farzandlari qilib tarbiyalashdek muhim va fahrli shu bilan birga ma'suliyatli vazifani bajaradi. Tarbiyachining siyosiy etukligi bolalarning tarbiyalash sifati uchun halq va jamiyat oldidagi o'z ma'suliyatini anglashga ta'lim - tarbiya ishlarini hal etishga ijodiy yondoshishga o'z maxoratini doimo faollashtirib bori shva hamkasblarning ishdagi o'sishga ko'maklashuviga yordam beradi. Tarbiyachi o'zi yashab turgan o'lka xayotini bilishi tabiat va jamiyat omillarini tushunishi ijtimoiy faol bo'lishi kerak. Pedagog – tarbiyachi shaxsiga qo'yilgan talablar: Bolalar bog'chasida bolalar bilan olib boriladigan ta'lim va tarbiya ishning butun mazmunini tarbiya vazifalari bilan belgilanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim tarbiya berishning maqsad va vazifalari: 1)bolalarni jismoniy va aqliy jihatdan rivojlantirish 2)ularning ruhiyat, shaxsiy qobiliyatlari, intilishi va ehtiyojlarini qondirish: 3) milliy va umuminsoniy qadriyatlarga, mustaqillik g'oyalariga sodiq holda voyaga etib borishini ta'minlash: 4)ularni maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasiga qo'yilgan davlat talablariga muvofiq maktabgacha ta'limiga tayyorlashdan iborat. Pedagog-tarbiyachi bolalarga kundalik hayotda, o'yinlarda, mashg'ulotlarda, bigalikdagi mehnat faoliyatida va ular bilan bo'ladigan muomalada ta'sir ko'rsatadi. U har bir bolani diqqat bilan o'rganishi, uning shaxsiy xususiyatlarini, qobiliyatlarini bilishi, pedagogik nazokatini namoyon

qilishi, bolalarning xulq-atvorini, ish natijalarini haqqoniy baholashi kerak, ularga o‘z vaqtida yordam ko‘rsata olishi, oiladagi ahvoli bilan qiziqishi zarur. Hozirgi zamon tarbiyachisining asosiy fazilatlaridan biri o‘z kasbiga sadoqatliligi, goyaviy e‘tikodliligi o‘z kasbini sevishi va bu kasbga bo‘lgan cheksiz sadoqat o‘qituvchi – tarbiyachi boshqa kasb egalaridan ajratib turiladi. Tarbiyachi o‘ziga yuklangan vazifani bajarish uchun bolalarda o‘sha faoliyatiga nisbatan qiziqish uyg‘ota olish, ularning diqqatini jalb qilib, faolligini o‘stirish, bolalarning xulqini, xatti-harakatini haqqoniy baholay olishi kerak. Har bir faoliyat uchun kerakli materiallarni oldindan tayyorlab qo‘yishi kerak. Kun tartibini to‘g‘i tashkil eta bilishi, bolalar jamoasiga undagi har bir a‘zoni e‘tiborga olgan holda rahbarlik qila bilish. Bolalarning ruhiy va jismoniy holatini aniqlay bilishi va buni bolalar bilan amalga oshiriladigan ta‘lim-tarbiyaviy ishlarida e‘tiborga olishi lozim. Tarbiyachi ota-onalar bilan muntazam ravishda suhbatlar, uchrashuvlar o‘tkazib, axborot almashtirib turishi kerak. Pedagog bolalarga nisbatan hayrihoxlik munosabatda bo‘lishi, har bir bola uchun qulay sharoit yaratishi, hafa bo‘lsa ovuntara olishi kerak. Kun tartibida olib borgan ta‘lim-tarbiya ishini tahlil qila bilishi va uni yanada yaxshilash yo‘llarini topa olishi kerak. Pedagog – tarbiyachi shaxsiga quyiladigan muhim talablaridan biri shuki, u o‘z predmetini, uning metodikkasini chuqur o‘zlashtirgan bo‘lishi zarur. Predmetni va uning nazariyasi chuqur bilishi bolalarni bilishga bo‘lgan qiziqishlarini oshiradi. Bu pedagog – tarbiyachining obro‘sini ko‘taradi. Tarbiyachi kasbiga xos bo‘lgan muxim fazilatlaridan talablaridan biri bolalarni sevish ularning xayoti bilan qiziqish har bir shaxsni xurmat qilishdan iborat. Bolani sevgan butun kuch va bilimni bolalarni kelajagi buyuk vatanga sodiq fuqaro qilib tarbiyalashga safarbar kilaoladigan odamgina haqiqiy tarbiyachi pedagog bo‘la oladi. Bolaga befarq uning kelajagi va qiziqmaydigan tarbiyachilik kasbiga loqayd odam haqiqiy pedagog – tarbiyachi bo‘la olmaydi. Bolalarni sevish – pedagogning murakkab mehnatini jozibali va engil qiladi. O‘qituvchi tarbiyachining bolalarga munosabati pedagogikada tarbiyalanuvchi shaxsga xurmat, unga talabchanlik bilan bir qatorda turadi. Bu munosabat bolada pedagoga nisbatan ishonchni uyg‘otadi, o‘qituvchiga bolalarga chinakam ma‘naviy murabbiysi bo‘lishga imkon beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Zaxarash, T. O‘qituvchilar malakasini oshirish mazmunining zamonaviy yangilanishi / T. Zaxarash // Maktabgacha ta‘lim - 2011.-№ 12. S.74
2. Svatalova, T. O‘qituvchilarning kasbiy kompetentsiyasini baholash bo‘yicha qo‘llanma / T. Svatalova // Maktabgacha ta‘lim - 2011.-№1. S.95.
3. Xoxlova, O.A. O‘qituvchilarning kasbiy vakolatlarini shakllantirish / O.A. Xoxlova // Katta o‘qituvchining qo‘llanmasi - 2010. - № 3.- B.4.